

**Zpráva
předsedy pracovní skupiny
„Havarijní znečištění vod“ (H)
na 28. zasedání MKOL
dne 7. října 2015 v Drážďanech
(stav: 19. 8. 2015)**

1. Porady

V období od 27. zasedání MKOL se uskutečnily dvě porady pracovní skupiny „Havarijní znečištění vod“ (H):

- 50. porada: 18. 3. a 19. 3. 2015 v Drážďanech
- 51. porada: 18. 8. a 19. 8. 2015 v Praze

2. Mezinárodní varovný a poplachový plán Labe

2.1 Výsledky testování

V období od října 2014 se uskutečnila dvě testování Mezinárodního varovného a poplachového plánu Labe (dle odst. 7 Mezinárodního varovného a poplachového plánu Labe).

I. Test dne 21. 1. 2015

Cvičné hlášení bylo zasláno Mezinárodní hlavní varovnou centrálou (MHVC) v Hradci Králové (Povodí Labe, státní podnik). Jeho přenos proběhl s následujícím výsledkem:

- Přenos hlášení mezi MHVC Hradec Králové a Drážďany proběhl elektronickou poštou a faxem bezchybně.
- Přenos potvrzení příjmu hlášení MHVC Drážďany proběhl elektronickou poštou a faxem bezchybně. Příjem cvičného hlášení od MHVC Hradec Králové byl během 13 min. resp. 40 min. potvrzen MHVC Drážďany, a to jak emailem, tak následně faxem.
- Přenos cvičného hlášení z MHVC Drážďany na ostatní německé MHVC proběhl také úspěšně. Došlo pouze ke zpoždění potvrzení příjmu hlášení ze strany MHVC Hamburk, které bylo odesláno až 2 hodiny a 8 minut po rozeslání hlášení MHVC Drážďany.
- Test byl vyhodnocen jako úspěšný.

II. Test dne 15. 7. 2015

Cvičné hlášení bylo zasláno Mezinárodní hlavní varovnou centrálou (MHVC) v Hradci Králové (Povodí Labe, státní podnik). Jeho přenos proběhl s následujícím výsledkem:

- Přenos hlášení mezi MHVC Hradec Králové a Drážďany proběhl elektronickou poštou a faxem bezchybně.

- Příjem cvičného hlášení od MHVC Hradec Králové byl potvrzen MHVC Drážďany během 1 hod. a 5 min. elektronickou poštou a během 1 hod. a 27 min. faxem. Došlo tedy k drobnému zpoždění – o 5 minut byla překročena hodinová lhůta pro potvrzení hlášení. Nicméně rozeslání hlášení nebylo opakováno.
- Přenos cvičného hlášení z MHVC Drážďany na ostatní německé MHVC proběhl úspěšně. Příjem hlášení byl potvrzen v předepsané lhůtě, ale vždy pouze jedním kanálem – faxem nebo elektronickou poštou.

Test byl sice vyhodnocen jako úspěšný, ale v budoucnu je třeba:

- aby byla dodržena hodinová lhůta pro potvrzení hlášení, příp. bylo hlášení opakováno,
- aby u testů byl příjem hlášení potvrzen faxem i elektronickou poštou (prověření funkčnosti obou spojení).

Příští testování Mezinárodního varovného a poplachového plánu Labe se uskuteční na přelomu ledna a února 2016 a bude opět zahájeno MHVC v Hradci Králové.

3. Postup zapracování Vltavy a Sály do Poplachového modelu Labe (ALAMO)

Aktuální informace od 27. zasedání MKOL:

- Státní podnik Povodí Vltavy poskytl potřebná data k příčným profilům na Vltavě.
- Pro Sálu byla potřebná data k příčným profilům získána z modelu WAVOS Elbe, který má Spolkový ústav hydrologický (BfG) k dispozici.
- Koncepte programu k realizaci rozšíření stávajícího Poplachového modelu Labe o přítoky Vltavu a Sálu je připravena. Výběrové řízení na realizaci této koncepce bylo zahájeno poté, co byla dne 23. 7. 2015 podepsána příslušná správní dohoda mezi MKOL a BfG o spolupráci v rámci záměru „Rozšíření Poplachového modelu Labe (ALAMO) o přítoky Vltavu a Sálu v letech 2015 – 2016“.
- Dokončení prvního funkčního prototypu rozšířeného Poplachového modelu Labe se předpokládá v první polovině roku 2016.
- K doplnění nynější datové základny pro kalibraci je třeba na Vltavě i na Sále provést stopovací pokus za velkých průtoků. BfG již pořídil potřebnou stopovací látku a nezbytné měřicí vybavení.

Po dokončení prvního funkčního prototypu rozšířeného Poplachového modelu Labe bude tento model poskytnut ke zkušebnímu provozu příslušným institucím. Následně pracovní skupina H zorganizuje školení uživatelů Poplachového modelu Labe, kde budou mimo jiné vyhodnoceny zkušenosti ze zkušebního provozu.

4. Stabilní havarijní profil v hraničním úseku Labe

Aktuální informace od 27. zasedání MKOL:

Předseda pracovní skupiny, jako zástupce státního podniku Povodí Labe, informoval pracovní skupinu H o postupu realizace stabilního havarijního profilu na české straně. Realizace stabilního profilu probíhá v úspornější variantě, kde jsou vypuštěny finančně náročné a pro samotný zásah ne zcela nezbytné prvky. Stavební část akce byla zahájena 10/2014, z důvodů plnění podmínek orgánů ochrany přírody je dokončení stavební části akce plánováno do 21. 8. 2015.

V rámci realizace stabilního havarijního profilu jsou prováděny terénní úpravy a oplocení nástupné plochy, úprava sjezdu k Labi a břehových partií, osazení vázacích prvků na české straně. Materiální vybavení nezbytné pro zásah při havárii (270 m norných stěn včetně příslušenství, olejové sběrače a olejové separátory s příslušenstvím, nádoby na uložení závadných látek, přívěsný vozík s nástavbou pro transport vybavení) bylo pořízeno a předáno do užívání HZS Děčín a zásah s novým vybavením je již možný.

5. Přehled a vyhodnocení případů havarijního znečištění vod od roku 2007

Pracovní skupina H průběžně aktualizuje souhrnný přehled a vyhodnocení případů havarijního znečištění vod od roku 2007, které byly hlášeny prostřednictvím Mezinárodního varovného a poplachového plánu Labe.

V roce 2014 bylo prostřednictvím MVPPL hlášeno 8 případů a v roce 2015 (leden až červenec) 4 případy havarijního znečištění vod.

Přehled a vyhodnocení případů havarijního znečištění vod, které byly v období leden 2007 až červenec 2015 hlášeny prostřednictvím Mezinárodního varovného a poplachového plánu Labe, je uveden v příloze 1.

Příloha

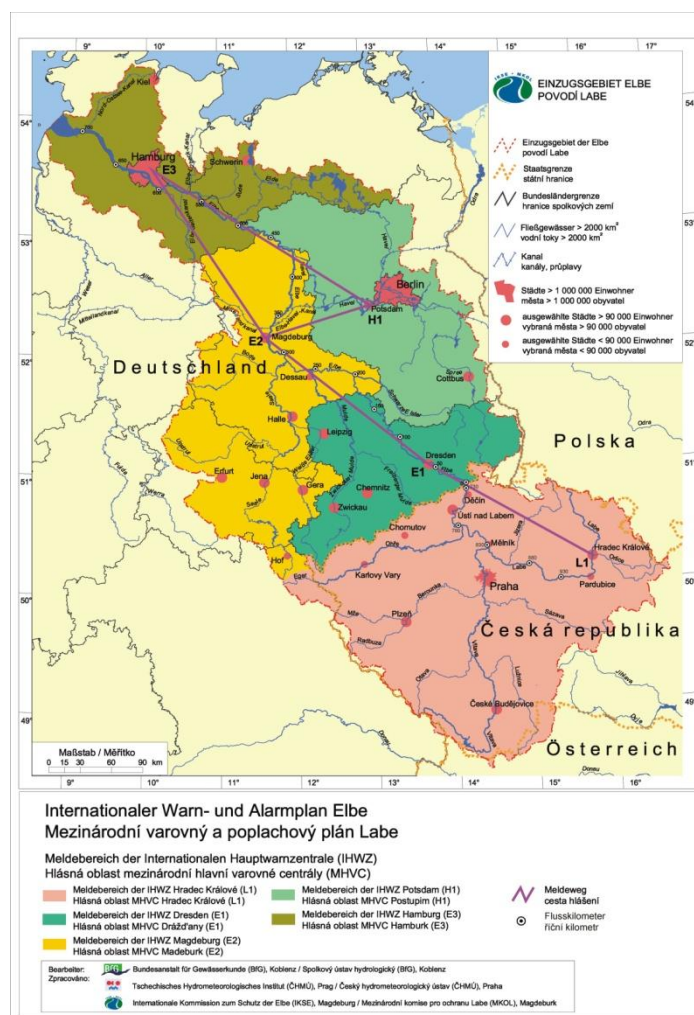
Příloha 1: Mezinárodní varovný a poplachový plán Labe, Přehled hlášení v období 01/2007 – 07/2015, stav: 19. 8. 2015

Mezinárodní varovný a poplachový plán Labe Přehled hlášení v období 01/2007 – 07/2015 (návrh, stav: 19. 8. 2015)

1. Úvod

V případě havarijního znečištění vod na vodním toku je bezpodmínečně nutné o nastalé situaci co nejrychleji informovat dotčené subjekty níže na toku. Proto byl „Mezinárodní varovný a poplachový plán Labe“ (MVPPL) jedním z prvních dokumentů, které schválila Mezinárodní komise pro ochranu Labe (MKOL) bezprostředně po svém založení v roce 1991. MVPPL je jednotný varovný a poplachový systém, umožňující přenos informací o místě, času a rozsahu havarijního znečištění vod v povodí Labe. Mimořádný význam má MVPPL zejména v případě havárií, přesahujících státní hranice.

Hlavní strukturu MVPPL (obrázek 1) tvoří 5 mezinárodních hlavních varovných centrál (MHVC), z toho jedna v České republice (Hradec Králové) a 4 v Německu (Draždany, Magdeburk, Postupim a Hamburk).

Obrázek 1: Oblast působnosti mezinárodních hlavních varovných centrál

MVPPL je neustále upravován podle nových poznatků a zkušeností. Od roku 1991 byl proto čtyřikrát novelizován (1995, 2004, 2006, 2012). V roce 2004 byl do MVPPL mimo jiné zařazen „Poplachový model Labe“ (ALAMO), který umožňuje provést v případě havarijního znečištění vod odhad doby dotoku, trvání a maximální koncentrace vlny škodlivých látek v profilech na Labi pod místem havárie.

Až do roku 2006 měla hlášení MVPPL formu „Informace“ nebo „Varování“. Na základě výsledků vyhodnocení kyanidové havárie, ke které došlo 9. 1. 2006 v důsledku úniku koncentrovaných silně toxických odpadních kyanidových vod z Lučebních závodů Draslovka, a.s. Kolín (LZD), byl MVPPL v roce 2006 přepracován a byla změněna pravidla pro rozesílání hlášení.

Hlavní úpravy při aktualizaci v roce 2006:

- bylo stanoveno, že kromě případů náhlého znečištění látkami ohrožujícími jakost vody v povodí Labe, které by mohlo mít výrazný dopad v oblasti působnosti níže ležící mezinárodní hlavní varovné centrály (MHVC), je třeba podávat také hlášení o haváriích na Labi, u nichž lze očekávat, že vyvolají mimořádný zájem hromadných sdělovacích prostředků nebo veřejnosti.
- byla zrušena kategorizace „informace / varování“.
- hlášení bylo doplněno o informaci, zda se očekává zasažení (výrazné ovlivnění jakosti vody) oblasti působnosti níže ležící MHVC, včetně odhadu času zasažení.

V rámci úprav v roce 2012 byl doplněn postup pro hledání původce znečištění (rozesíláno proti proudu řeky) pro případ zjištění neznámého znečištění (tzv. hlášení „hledání původce znečištění“), u kterého lze předpokládat původ ve výše položené části povodí. Tento nástroj MVPPL zatím nebyl využit.

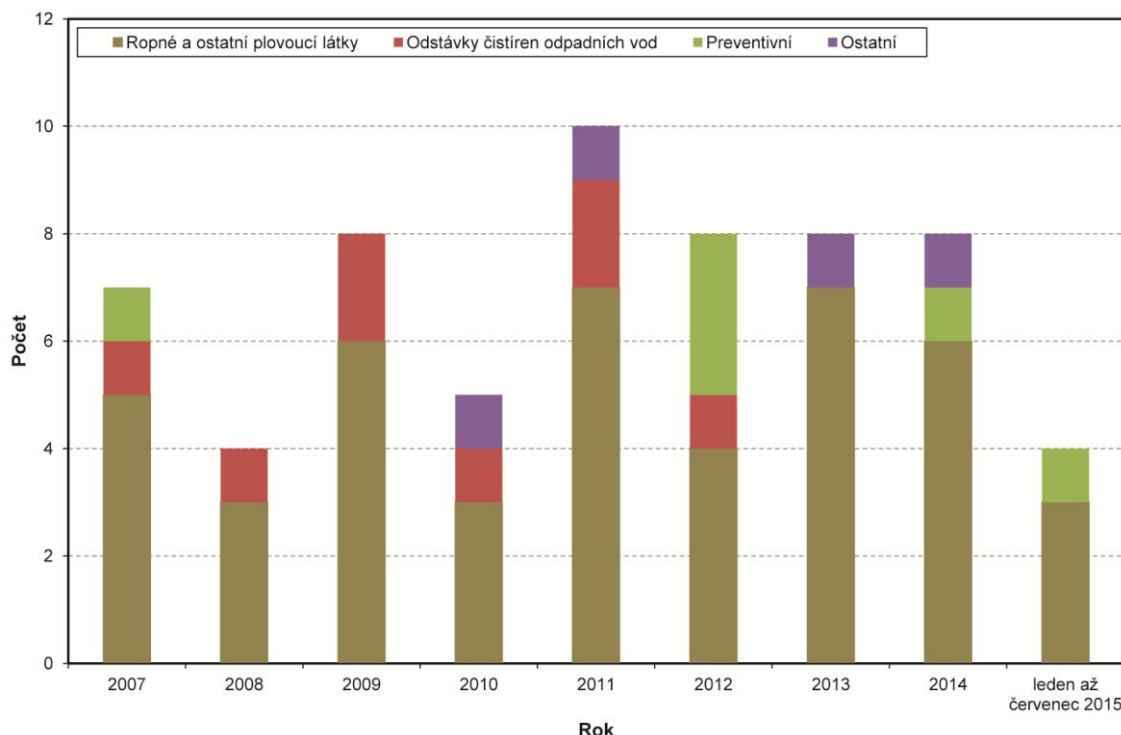
2. Přehled hlášení od roku 2007

Souhrnný přehled hlášení MVPPL od roku 2007 do července 2015 dle aktualizovaného znění MVPPL z října 2006 je uveden v dodatku 1.

Hlavním důvodem (71 % případů) pro zaslání hlášení byly ropné a ostatní plovoucí látky. V 5 případech bylo zasláno preventivní hlášení (viz tabulka 1 resp. obrázek 2), i když bylo zřejmé, že se nejedná o havarijní znečištění (pyl a další rostlinný materiál).

Tabulka 1: Důvody hlášení MVPPL v období 01/2007 – 07/2015

Rok	Ropné a ostatní plovoucí látky	Odstávky ČOV	Preventivní	Ostatní	Celkem
2007	5	1	1	0	7
2008	3	1	0	0	4
2009	6	2	0	0	8
2010	3	1	0	1	5
2011	7	2	0	1	10
2012	4	1	3	0	8
2013	7	0	0	1	8
2014	6	0	1	1	8
01-07/2015	3	0	1	0	4
2007 – 07/2015	44	8	6	4	62

Obrázek 2: Důvody hlášení MVPPL v období 01/2007 – 07/2015

Od roku 2007 se v počtech a v charakteru hlášení intenzivně odráží skutečnost, že jsou podávána hlášení nejen o významných havarijních znečištěních, ale také o případech, které mohou vyvolat zájem médií a veřejnosti. Hlavním cílem těchto hlášení je včasné předání korektních informací příslušným úřadům tak, aby se zabránilo případným nedorozuměním a šíření zkrslých informací.

Z 62 hlášených případů od roku 2007 (u žádného nedošlo k úhynu ryb) pouze 14 dosáhlo nebo překročilo index havarijního znečištění vod 2 (dle přílohy 5 MVPPL), který je udáván jako orientační kritérium MVPPL. Havárie, které překročí toto kritérium, je třeba z preventivních důvodů vždy hlásit. Těchto 14 případů navíc zahrnuje 8 odstávek čistíren odpadních vod (plánované či v důsledku povodní nebo poruchy), které neměly významný vliv na jakost vody v Labi. Ze zbývajících 6 případů byly 4 hlášeny německými MHVC (Magdeburk a Hamburk) a 2 českou MHVC v Hradci Králové (viz tabulka 2). Ve všech 6 případech se jednalo o ropné látky, přičemž uniklá množství se pohybovala mezi 1,5 až 6 m³.

Tabulka 2: Počty hlášení jednotlivých MHVC v období 01/2007 – 07/2015

MHVC	Počet hlášení	z toho index havarijního znečištění vod ≥ 2
Hradec Králové	53	10 (z toho 8krát odstávka čistírny odpadních vod)
Drážďany	3	0
Magdeburk	2	1
Postupim	0	0
Hamburk	4	3

Od roku 2007 nedošlo k žádné vážné havárii, která by výrazně ovlivnila jakost vody v Labi. MVPPL, který zajišťuje přenos informací o případech havarijního znečištění vod na celém toku

Labe, má mimořádný význam především při předávání informací z České republiky do Spolkové republiky Německo. Proto jsou na českém úseku Labe v blízkosti česko-německého hraničního profilu pečlivě monitorovány a mezinárodní hlavní varovnou centrálou v Hradci Králové prostřednictvím hlášení MVPPL dále předávány také informace k nevýznamným případům havarijního znečištění vod i případná podezření na možné znečištění. Dokladem toho je, že 40 z celkového počtu 62 hlášených případů se vztahuje k 45 km dlouhému českému úseku Labe (případně k přítokům Labe zaústěným v tomto úseku) mezi Ústím nad Labem a česko-německým hraničním profilem. Uvedené skutečnosti se odráží ve velmi vysokém počtu hlášení z MHVC v Hradci Králové (85 % všech hlášení), přičemž počty hlášení jednotlivých MHVC k případům větších havarijních znečištění jsou srovnatelné (tabulka 2).

Dodatky:**Dodatek 1:** Přehled hlášení MVPPL v období 01/2007 – 07/2015

Dodatek 1: Přehled hlášení MVPPL v období 01/2007 – 07/2015

Čís.	Datum případu	Místo	Tok	Říční km*	Látka	Množství	Hlášení odeslala MHVC	WRI
1	01.02.07	Turnov	Úpa	49**	motorová nafta	0,5 m ³	Hradec Králové	1 – 2
2	06.02.07	Praha	Vltava	55,7**	látky na bázi olejů	n	Hradec Králové	–
3	01.03.07	Přístav Bützfleth	Labe		těžký olej	3 m ³	Hamburk	2
4	16.03.07	okolí Akenu	Labe	267–268	látky na bázi olejů	n	Magdeburk	–
5	25.07.07	Děčín-Loubí	Labe	738,5	motorový olej	<0,010 m ³	Hradec Králové	<1
6	14.09.07	Ústí nad Labem	Labe	765	n	n (pěna na toku)	Hradec Králové	–
7	12.10.07	Ústí nad Labem-Neštětice	Labe	760,4	odpadní vody, odstávka ČOV z důvodu údržby	2 000 m ³	Hradec Králové	>2
8	09.01.08	Praha Trója – ÚČOV	Vltava	43**	odpadní vody – porucha ÚČOV Praha	3,5 m ³ /s	Hradec Králové	>2
9	05.05.08	Libčice nad Vltavou	Vltava	27**	hydraulický olej	<0,1 m ³	Hradec Králové	1
10	16.07.08	mezi 591 – 592 km	Labe	591–592	motorová nafta	6 m ³	Hamburk	2 – 3
11	12.12.08	Ústí nad Labem	Labe	764	motorová nafta	0,1 – 0,15 m ³	Hradec Králové	1
12	01.06.09	Prostřední Žleb	Labe	736,5	ropná látka	0,01 m ³	Hradec Králové	<1
13	15.06.09	Ústí nad Labem	Labe	770,8	rostlinný olej	3,5 m ³	Hradec Králové	2
14	23.07.09	Děčín-Staré Město	Labe	737	ropná látka	0,4 m ³	Hradec Králové	1 – 2
15	28.08.09	Děčín-Křešice	Labe	745	biodiesel + voda	n	Hradec Králové	–
16	03.09.09	Ústí nad Labem-Neštětice	Labe	760,4	odpadní vody (porucha ČOV)		Hradec Králové	>2
17	06.10.09	Děčín	Labe	741,5	nafta	0,02 m ³	Hradec Králové	<1
18	07.10.09	Lovosice	Labe	785,8	odpadní vody (porucha ČOV Lovosice)	0,015 m ³ /s	Hradec Králové	>2
19	23.12.09	Litvínov	Bílý potok		ropné látky	n	Hradec Králové	–
20	10.02.10	Fels-Werke Rübeland	Schwefeltalbach – Mühlenbach – Bode – přehrada Wendefurth		starý olej	3 m ³	Magdeburk	2
21	29.05.10	Hřensko	Labe	728	lehký topný olej	0,1 m ³	Hradec Králové	1
22	19.06.10	Tušimice	Lužický potok		hasební voda	n	Hradec Králové	–
23	08.–09.08.10	Labe	Labe		Odstavení čistíren odpadních vod (ČOV) z provozu v důsledku povodňových průtoků		Hradec Králové	>2
24	08.12.10	Přístav Brunsbüttel	Labe		mazací olej	5 m ³	Hamburk	2 – 3

Čís.	Datum případu	Místo	Tok	Říční km*	Látka	Množství	Hlášení odeslala MHVC	WRI
25	14.01.11	Labe (od Litoměřic po státní hranice)			odstavení čistíren odpadních vod (ČOV) z provozu v důsledku povodňových průtoků, odstavení ČOV Lo-vochemie (byla přijata opatření, včetně odstavení výroby, aby nedošlo k zásadní změně v kvalitě vypouštěných odpadních vod z areálu)		Hradec Králové	>2
26	24.01.11	Ústí nad Labem	Labe	767	manganistan draselný	n	Hradec Králové	–
27	29.03.11	Ústí nad Labem-Velké Březno	Homolský potok – Labe	755,5 (ř. km Labe)	nafta	0,2 m ³	Hradec Králové	1
28	02.05.11	Libochovany	Labe	779,30	motorový olej	0,01 – 0,02 m ³	Hradec Králové	<1
29	01.06.11	Gauernitz	Labe	73,9	motorový a převodový olej	cca 0,02 m ³	PD Oberes Elbtal – Osterzgebirge, (Drážďany)	<1
30	06.06.11	Ústí nad Labem	Labe	765	nafta	0,05 m ³	Hradec Králové	<1
31	25.06.11	Ústí nad Labem	Labe	762	kafilerní tuk	20 t (na komunikaci)	Hradec Králové	<1
32	29.08.11	Ústí nad Labem	Labe	760,4	odpadní vody, porucha ČOV Neštěmice	0,03 – 0,2 m ³ /s	Hradec Králové	>2
33	19.10.11	Ústí nad Labem-Vaňov	Labe	768,4	nafta, olej	0,15 m ³	Hradec Králové	1
34	30.11.11	Děčín	Labe	739,12	nafta	0,02 m ³	Hradec Králové	<1
35	02.01.12	Děčín	Labe	742	květiny a rostliny		Hradec Králové	–
36	06.02.12	Dvůr Králové nad Labem	Labe	1034	odstávka ČOV / odpadní vody	0,07 m ³ /s	Hradec Králové	>2
37	29.03.12	Pardubice	Labe	960	ropné látky	max. 0,003 m ³	Hradec Králové	<1
38	12.05.12	Děčín	Labe	737	pyl z květin		Hradec Králové	–
39	29.07.12	Děčín	Labe	740,6	biologický materiál		Hradec Králové	–
40	17.08.12	Děčín-Křešice	Labe	744,1	nádní vody (směs vody s ropnými látkami)	n	Hradec Králové	–
41	05.11.12	Ústí nad Labem	Labe	765	ropná látka	1,5 m ³	Hradec Králové	2
42	14.12.12	Litvínov	Bílina	40**	ropné látky	n	Hradec Králové	–
43	10.01.13	Štětí	Labe	823,2	n	n	Hradec Králové	–
44	07.06.13	Děčín, Loubí	Labe	737,5	ropné látky (vyjeté oleje)	n	Hradec Králové	–
45	14.07.13	Mělník, Dolní Beřkovice	Labe	830,5	motorový olej	0,05 m ³	Hradec Králové	<1
46	26.07.13	Velké Březno	Labe	756	motorový olej	0,002 m ³	Hradec Králové	<1
47	02.10.13	Hřensko	Labe	730	látky olejového charakteru	cca 0,002 m ³	Hradec Králové	<1
48	07.10.13	Bílina	Bílina	35,4**	nafta	0,2 m ³	Hradec Králové	1

Čís.	Datum případu	Místo	Tok	Říční km*	Látka	Množství	Hlášení odeslala MHVC	WRI
49	20.10.13	Hřensko	Labe	728,1	neznámá ropná látka	n	Hradec Králové	–
50	06.11.13	Česká Kamenice	Kamenice	23**	ropné látky (mazut)	n	Hradec Králové	–
51	24.02.14	Děčín	Labe	739,3	olej	n	Hradec Králové	–
52	23.07.14	Heidenau	Labe	38,5	nátěrová barva	<0,5 m ³	Drážďany	<1
53	14.09.14	Labe – soutok s Kamenicí	Labe	728,1	ropné látky	0,0001 m ³	Hradec Králové	<1
54	25.09.14	Děčín-Čertova voda	Labe	734	převodový olej	cca 0,02 m ³	Hradec Králové	<1
55	09.10.14	Hřensko	Labe	729,6	nafta	cca 0,02 m ³	Hradec Králové	<1
56	12.10.14	Děčín	Labe	745	biologická pěna	n	Hradec Králové	–
57	16.10.14	Dolní Žleb	Labe	731,5	převodový olej	max. 0,02 m ³	Hradec Králové	<1
58	27.12.14	Dolany	Vltava	27,5	minerální olej	cca 0,01 m ³	Hradec Králové	<1
59	23.01.15	Köhlbrand / přístavy Rugenberger Hafen / Waltershofer Hafen	Labe	628	plynový olej	0,24 m ³	Hamburk	1
60	09.04.15	Praha Trója – ÚČOV	Vltava	43**	zhoršené odstraňování dusíku v ČOV	n	Hradec Králové	–
61	29.05.15	Sebnitz, Goßdorf-Kohlmühle	Vilémovský potok (Sebnitz)	2**	dioktylfthalát	cca 5 m ³	LRA Sächsische Schweiz – Osterzgebirge (Drážďany)	1 – 2
62	26.07.15	Děčín	Labe	739–741	rostlinný olej	cca 0,002 m ³	Hradec Králové	<1

Vysvětlivky:

WRI index havarijního znečištění vod dle přílohy 5 MVPPL

n není známo

* Používané říční kilometráže Labe začínají na státních hranicích České republiky a Německa říčním kilometrem 730 pro českou část Labe, resp. říčním kilometrem 0 pro německou část Labe. Pro českou část Labe je počítána proti proudu a pro německou část po proudu toku Labe. V úseku mezi říčním kilometrem 730 až 726,6 české resp. 0 až 3,4 německé kilometráže tvoří státní hranici osa toku Labe.

** říční km přítoku od soutoku s Labem